

Ongewenst Gedrag binnen de Krijgsmacht

**Rapportage over onderzoek naar vorm en incidentie van en
verklarende factoren voor ongewenst gedrag binnen de
Nederlandse Krijgsmacht**

Den Haag, 29 september 2006

Leden van de Commissie

- **Mr. B. Staal, Commissaris van de Koningin Utrecht (voorzitter)**
- **Mr. H.C.J.L. Borghouts, Commissaris van de Koningin Noord-Holland (lid)**
- **Mevrouw dr. J. Meyer, Directeur van het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie (lid)**

Opdracht

De Commissie heeft de onderstaande opdracht:

- **Onderzoek te doen naar de incidenten op Hr. Ms. Tjerk Hiddes**
- **Onderzoek te doen naar ongewenst gedrag binnen de hele Krijgsmacht**
- **Onderzoek te doen naar de werking van het systeem van integriteitzorg binnen de Krijgsmacht**

Wijze van onderzoek

- **Enquête onder militairen en burgers van de Krijgsmacht met een respons van 3.800**
- **Ruim 150 individuele en groepsinterviews binnen de Krijgsmacht**
- **Literatuur- en documentatiestudie binnen en buiten de Krijgsmacht**

Ongewenst gedrag is als volgt gedefinieerd

Ongewenst seksueel gedrag

- **Seksuele aandacht en toenadering**
- **Ongewenste fysieke aanrakingen**
- **Seksuele dwang**

Pestgedrag

- **Buiten gesloten worden**
- **Gepest worden via werk en met privé leven**
- **Grof gedrag**
- **Direct geweld**

Discriminatie

- **Sekse**
- **Etniciteit**
- **Geloof**
- **Seksuele geaardheid**

Incidentie van ongewenst seksueel gedrag

Ondervonden ongewenst seksueel gedrag met last in % respondenten¹

Ongewenst seksueel gedrag	Mannen	Vrouwen
Seksuele aandacht en toenadering	3%	14%
Ongewenste fysieke aanrakingen	1%	8%
Seksuele dwang	0%	4%

¹: Respondenten hebben aangegeven ongewenst seksueel gedrag persoonlijk te hebben ondervonden in de afgelopen twee jaar en daar minimaal redelijk wat last van te hebben gehad.

Incidentie van pestgedrag

Ondervonden pestgedrag met last in % respondenten¹

Pestgedrag	Mannen	Vrouwen
Buiten gesloten worden	3%	7%
Gepest worden via werk en met privé leven	7%	9%
Grof gedrag	3%	5%
Direct geweld²	1%	1%

¹: Respondenten hebben aangegeven pestgedrag persoonlijk minstens één maal per week te hebben ondervonden in de afgelopen zes maanden en daar minimaal redelijk wat last van te hebben gehad.

²: Respondenten hebben aangegeven direct geweld persoonlijk te hebben ondervonden in de afgelopen twee jaar en daar minimaal redelijk wat last van te hebben gehad.

Incidentie van discriminatie

- 20 procent van de respondenten geeft aan discriminatie binnen zijn / haar onderdeel *soms* mee te maken
- 2 procent van de respondenten geeft aan discriminatie binnen zijn / haar onderdeel *structureel* mee te maken

Ongewenst gedrag in perspectief

- **Ongewenst gedrag binnen de Krijgsmacht komt vaker voor dan gemiddeld bij andere Nederlandse organisaties**
- **Vrouwen binnen de Krijgsmacht ondervinden vaker ongewenst gedrag dan mannen**
- **De incidentie van Ongewenst Gedrag binnen de Krijgsmacht is vergelijkbaar met de Nederlandse politie en het Britse en Amerikaanse leger**

Omgang met ongewenst gedrag

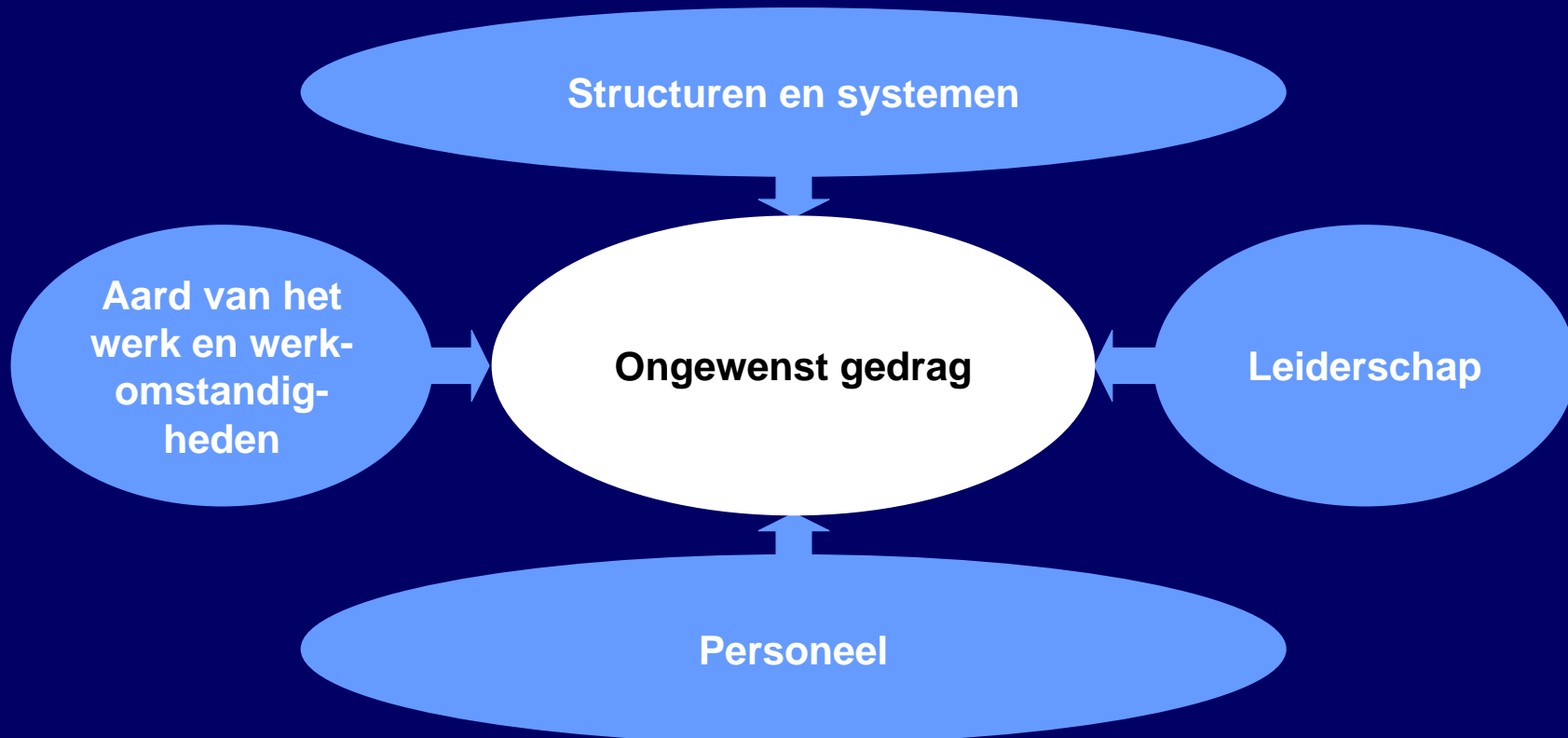

- **Slachtoffers, vooral vrouwen, zijn terughoudend met het melden van ongewenst gedrag**
- **Binnen de Krijgsmacht worden slachtoffers van ongewenst gedrag in feite zelf verantwoordelijk gesteld voor het stellen van grenzen naar daders toe en het ondernemen van stappen**
- **Leidinggevenden gaan procedureel om met meldingen van ongewenst gedrag en hebben te weinig aandacht voor de sociale aspecten (“geen melding, geen probleem”)**
- **Het systeem van integriteitszorg is een lappendeken en vertrouwenspersonen bereiken hun doelgroep onvoldoende**

Verklarende factoren van ongewenst gedrag

De voornaamste verklarende factoren van ongewenst gedrag zijn te vinden bij:

Aanknopingspunten voor verbeteringen

- **Heldere gedragsregels**
- **Sociaal leiderschap met aandacht voor integriteit**
- **Evenwichtige personele samenstelling**
- **Grotere ontwikkelings- en bijscholingsmogelijkheden**

Conclusies onderzoek Krijgsmacht

- **De incidentie van ongewenst gedrag binnen de Nederlandse Krijgsmacht is te hoog**
- **De commissie vindt dat leidinggevendenden hun primaire verantwoordelijkheid bij ongewenst gedrag niet waarmaken en dat het ontbreekt aan sociaal leiderschap**
- **De kwaliteit van het systeem van integriteitzorg is onder de maat**

Conclusies onderzoek Tjerk Hiddes

- **Het gemelde incident 'Anja' stond niet op zichzelf; ongewenst gedrag aan boord van de Tjerk Hiddes kwam vaker voor**
- **De omgangscultuur op de Tjerk Hiddes was tot op zekere hoogte geseksualiseerd, met veel seksueel getinte interactie als gevolg**
- **Leidinggevenden op de Tjerk Hiddes hebben de formele meldingen procedureel juist afgehandeld**
- **De Commissie is van mening dat leidinggevenden zowel voor, tijdens als na de formele meldingen meer aandacht hadden moeten hebben voor de sociale kant**

Aanbevelingen Commissie

1

Gedragsnormen binnen de Krijgsmacht moeten expliciet worden geformuleerd, gecommuniceerd, toegepast en gehandhaafd

2

De verantwoordelijkheid en de zorg voor integriteit liggen primair in de lijn, bij leidinggevenden op alle niveaus

3

De organisatie van integriteitzorg dient te worden omgevormd tot een georganiseerd vangnet van onafhankelijke professionals

4

Management en organisatie moeten zodanig worden aangepast dat ze een veilige en beschermde werksfeer bevorderen